

A MŰEMLÉKVÉDELEM PROBLÉMÁI ROMÁNIÁBAN

G. Oprescu professzor — küldöttségünk még meg nem érkezett vezetője nevében emelkedem szólásra. Engedjék meg, hogy saját tapasztalataimból néhány példát idézzek, nem szorítkozva kizárólag a romániai műemlékvédelemre.

Az utolsó évtizedben soha nem látott méretekben végeztünk ásatásokat. Az ásatások rendkívül fontos tudományos eredményeket hoztak, egyúttal azonban azonnal jelentkezett az eredmények megóvásának, a védelem biztosításának szükségessége is.

Hasonlóan felvetődött fa-műemlékeink gyakorlati védelmének kérdése is. Világos, hogy átfogó beavatkozás teljességgel lehetetlen. Mégis, hogyan folytassuk tovább a kutatást, hogyan lehet megmenteni a feltárt műemlékeket? Alapelvünk, hogy csak azok az emlékek védendők, amelyek értéket képviselnek. A monumentális emlékek mellett azonban alárendelt emlékek is lehetnek egy városban, mint pl. régi pincehelyiségek. Egy városi pince — legalábbis alaprajzában — elég jól demonstrálhat egy régebbi időkből való polgári épületet. Az ilyen objektumoknál el kell dönteni, hogy van-e lehetőség ezen emlékek további megtartására. Mérlegelni kell, hogy milyen jelentősége van az emlékeknek a városfejlődés szempontjából, továbbá, hogy mennyire gazdaságos a megtartása. Kétségtelen, hogy amikor hasonló, többé vagy kevésbé fontos épületek nagy számával rendelkezünk, néhányat talán nem kell feltétlenül megvédenünk. Egyes vélemények szerint alárendeltebb építészeti emlékek nem akadályozhatják a modern forgalmú város mai fejlődését. Sokan azt állítják, hogy néhány helyen a fejlődést még elő is kell segítenünk.

Ami műemlékeinket általában illeti, országunknak szétágazó kulturális kapcsolatai vannak. A hazai fejlődés természetesen nem volt mindig önálló. Sajátos és érdekes kapcsolataink voltak a Balkán-félszigettel, a Szovjetunió déli köztársaságaival, Lengyelországgal, Magyarországgal stb. Vannak bizánci műemlékeink, melyek különböző módon fejlődtek, másképp alakultak Moldvában és másképpen Erdélyben, ahol sok figyelemreméltó erősítés is található. Művészettörténeti kutatásunk utalt ezekre.

Publikációinkban nemcsak a döntően fontos műemlékek megmaradásáért harcolunk, hanem a kisebb emlékekért is, miután ezek a múlt különböző korszakainak sajátos aspektusait tartják meg. Sok fontos kiegészítőt építészeti emlékekünk van, melyek érdekesek lehetnek Magyarország számára, de másfajta építészeti irányzatok is kiemelhetők, amelyek pl. Ukrajna szempontjából válnak érdekessé. Remélem, hogy további együttműködésünk lehetőséggé teszi a kutatás számára a nagy összefüggések elsődleges tisztázását és ezután majd a kisebb műemlékek megvédésének fontossága is jobban előtérbe kerül.

Ha majd alkalmunk lesz országainkat kölcsönösen meglátogatni, egymás műemlékeit megtekinteni, horizontunk kitágul és elmélyíti a kölcsönös megértést. E jövőbeli együttműködés keretében majd megbeszélhetjük, hogyan tudjuk megvédeni műemlékeink mai állapotát és szükség esetén mit áldozhatunk fel belőlük. Remélem, hogy e konferencia mindennek nyitánya lesz és a későbbi konferenciák az itt felvetett sokrétű problémákra majd feleletet adnak.